

Anonimizuota versija

Vertimas

C-645/20–1

Byla C-645/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. gruodžio 1 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Cour de cassation (Prancūzija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. lapkričio 18 d.

Kasatoriai:

V A

Z A

Kita kasacinio proceso šalis:

TP

<...>

2020 M. LAPKRIČIO 18 d. KASACINIO TEISMO (PIRMOJI CIVILINIŲ
BYLŲ KOLEGIJA) SPRENDIMAS

1. VA <...> (asmens duomenys)

2. ZA <...> (asmens duomenys)

pateikė kasacinį skundą Nr. Y 19-15.438 dėl 2019 m. vasario 21 d. *Cour d'appel de Versailles* (Versalio apeliacinis teismas, 14-oji kolegija) priimto sprendimo byloje prieš kitą kasacinio proceso šalį TP <...> (asmens duomenys).

Grįsdami savo kasacinį skundą kasatoriai nurodo vienintelį kasacinio skundo pagrindą, kuris pridėtas prie šio sprendimo.

<...>

<...> (**orig. p. 2**) <...>

<...>

(su procesu ir teismo sudėtimi susiję aspektai)

Faktinės aplinkybės ir procesas

- 1 Remiantis ginčijamu sprendimu <...>, Prancūzijos pilietis XA mirė Prancūzijoje <...>, o paveldėtojais tapo jo sutuoktinė TP ir trys vaikai iš pirmosios santuokos – YA, ZA ir VA (bendraieškiai A).
- 2 Bendraieškiai A, remdamiesi Prancūzijos teismų jurisdikcija pagal 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo, 4 straipsnį, kreipėsi į sprendimus dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo priimančią *Tribunal de grande instance* (Apygardos teismas) pirmininką su ieškiniu TP siekdami, kad būtų paskirtas palikimo administratorius, ir nurodė, kad XA mirties dieną įprastinė jo gyvenamoji vieta buvo Prancūzijoje.
- 3 Atsižvelgiant į tai, kad YA yra miręs <...>, jo brolis ir sesuo nurodė taip pat veikiančys kaip jo teisių perėmėjai.

Kasacinio skundo pagrindo vertinimas

Dėl prie šio sprendimo pridėto kasacinio skundo pagrindo pirmų trijų dalių

- 4 Pagal *code de procédure civile* (Civilinio proceso kodeksas) 1014 straipsnio 2 pastraipą nereikia priimti motyvuoto sprendimo dėl argumentų, kurie akivaizdžiai negali lemti kasacinio skundo patenkinimo.

Dėl kasacinio skundo pagrindo ketvirtos dalies

Kasacinio skundo pagrindo išdėstymas

- 5 Bendraieškiai A kritikuoja sprendimą dėl to, kad pagal jį Prancūzijos teismai neturi jurisdikcijos nagrinėti visų XA paveldėjimo klausimų ir prašymo paskirti palikimo (**orig. p. 3**) administratorių, nors „jei palikėjo mirties dieną jo įprastinė gyvenamoji vieta nėra vienoje iš valstybių narių, valstybės narės, kurioje yra palikimo turtas, teismai vis dėlto turi subsidiarią jurisdikciją priimti sprendimą dėl viso palikimo paveldėjimo, jei mirties dieną palikėjas turėjo tos valstybės narės pilietybę; šios nuostatos, įtvirtintos 2012 m. liepos 4 d. Reglamente Nr. 650/2012

dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo, yra imperatyvios normos ir jomis teismas turi remtis *ex officio*; šiuo atveju neginčijama, kad XA buvo Prancūzijos pilietis ir kad jis turėjo Prancūzijoje esančio turto, taigi apeliacinis teismas turėjo patikrinti, ar neturi subsidiarios jurisdikcijos; to nepadaręs apeliacinis teismas pažeidė 2012 m. liepos 4 d. Reglamento Nr. 650/2012 10 straipsnį.“

Teismo vertinimas

- 6 Pagal 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo, prie kurio Jungtinė Karalystė nėra prisijungusi, 10 straipsnio 1 dalies a punktą, jei palikėjo mirties dieną jo įprastinė gyvenamoji vieta nėra vienoje iš valstybių narių, valstybės narės, kurioje yra palikimo turtas, teismai vis dėlto turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl viso palikimo paveldėjimo, jei mirties dieną palikėjas turėjo tos valstybės narės pilietybę.
- 7 Bendraieškiai A nesirėmė šia nuostata *Cour d'appel de Versailles* (Versalio apeliacinis teismas), kuris, konstatavęs, kad palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta buvo Jungtinėje Karalystėje, nusprendė, jog pagal reglamento 4 straipsnį Prancūzijos teismas neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl jo paveldėjimo ir paskirti palikimo administratorių.
- 8 Taigi reikia nustatyti, ar apeliacinis teismas, konstatavęs, kad XA turėjo Prancūzijos pilietybę ir turėjo turto Prancūzijoje, privalėjo *ex officio* pripažinti savo subsidiarią jurisdikciją, nurodytą reglamento 10 straipsnyje.
- 9 Nors reglamento 15 straipsnyje nustatyta, kad jeigu į valstybės narės teismą kreipiamasi dėl paveldėjimo bylos, kurios nagrinėti pagal šį reglamentą jis neturi jurisdikcijos, tas teismas savo iniciatyva paskelbia, kad jis neturi jurisdikcijos, jame nenurodyta, ar prieš tai jis turi patikrinti, ar neįvykdytos ne tik jo bendrosios jurisdikcijos (4 straipsnis), bet taip pat subsidiarios jurisdikcijos (10 ir 11 straipsniai) (orig. p. 4) sąlygos. Reglamente nenurodyta, ar subsidiari jurisdikcija yra neprivaloma.
- 10 Teigiant, kad teismas privalo *ex officio* vertinti savo jurisdikciją pagal 10 straipsnį, kai palikėjo mirties dieną jo įprastinė gyvenamoji vieta nėra vienoje iš valstybių narių, reikia pažymėti, kad Reglamentu (ES) Nr. 650/2012 nustatoma bendra sistema, pagal kurią išsprendžiami visi tarpvalstybinės jurisdikcijų kolizijos atvejai bylose, kurias valstybių narių teismai nagrinėja paveldėjimo srityje, taigi ji pakeičia visas jų iki šiol taikytas taisykles. Juo sukuriama jurisdikcijos kolizijos sprendimo sistema, kurią valstybių narių teismai privalo taikyti *ex officio*, jeigu byla patenka į materialinę teisės akto taikymo sritį. Reglamento 10 straipsnyje

nustatytomis subsidiarios jurisdikcijos taisyklėmis siekiama nustatyti jurisdikcijos nustatymo kriterijus, taikomus tada, kai nė vienas valstybės narės teismas neturi jurisdikcijos pagal pagrindinę 4 straipsnyje įtvirtintą taisyklę. Taigi būtų nelogiška, jeigu teismai, *ex officio* pritaikę reglamentą norėdami išspręsti jurisdikcijos koliziją, nuspręstų trečiosios valstybės naudai, kad neturi jurisdikcijos, remdamiesi vien tik 4 straipsniu, prieš tai neįvertinę, savo subsidiarios jurisdikcijos pagal 10 straipsnį. Priešingai, būtų nuosekliau, jeigu teismai, į kuriuos kreiptasi, privalėtų, įskaitant *ex officio*, įvertinti visus galimus jurisdikcijos nustatymo kriterijus, kai jurisdikcijos neturi jokia kita valstybė narė. Taigi nebereikėtų išskirti teismams nustatytos pareigos *ex officio* vertinti, ar jie turi jurisdikciją pagal 4 ar 10 straipsnį.

- 11 Vis dėlto 10 straipsnyje įtvirtinta taisykle, kuri reglamente pateikiama kaip subsidiari, nukrypstama nuo teismo jurisdikcijos ir teisėkūros kompetencijos sutapties principo, užtikrinančio reglamento, kurio 23 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama būtinybė „užtikrinti tinkamą teisingumo vykdymą Sąjungoje, taip pat užtikrinti realų paveldėjimo ir valstybės narės, kurioje naudojamosi jurisdikcija, siejamąjį veiksnį“, veikimas, nes kai valstybės, kurioje palikėjas neturėjo savo įprastinės gyvenamosios vietos, teismas pripažįsta turintis jurisdikciją pagal 10 straipsnį, jis vis dėlto turės taikyti įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisę, išskyrus atvejus, kai pagal visas bylos aplinkybes aišku, kad mirties dieną palikėjas buvo akivaizdžiai glaudžiau susijęs su kita valstybe (reglamento 21 straipsnis) arba buvo aiškiai pasirinkęs kitos valstybės teisę (22 straipsnis). Todėl sunku sutikti su nuomone, kad subsidiaria laikomą jurisdikcijos nustatymo taisyklę, kuria nukrypstama nuo bendrųjų principų, kuriais grindžiamas reglamentas, teismai turi taikyti *ex officio*, net jeigu šalys ja nesiremia. Be to, nors reglamento 15 straipsnyje aiškiai įtvirtinta pareiga jurisdikcijos neturinčiam teismui *ex officio* nustatyti, kad jis neturi jurisdikcijos, reglamente nėra jokios analogiškos nuostatos, taikomos, kai teismas turi jurisdikciją. Nei viena nuostata (**orig. p. 5**) reglamente neleidžia teigti, kad valstybės narės teismas, į kurį kreiptasi pagal 4 straipsnį, turi *ex officio* vertinti, ar jis turi jurisdikciją pagal kitą normą, be kita ko, pagal 10 straipsnį, kuriame numatyta tik subsidiari jurisdikcija. Ši asimetrija paaiškinama tuo, kad 15 straipsnyje įtvirtinta norma siekiama sudaryti palankesnes sąlygas pripažinti ir vykdyti sprendimus, kuriuos priėmė teismas, pripažinęs turintis jurisdikciją, ir išvengti, kad vėliau kitoje valstybėje narėje būtų galima ginčyti jo jurisdikciją. Galiausiai pagal reglamentą paveldėjimo normos priskiriamos dispozityvioms teisėms, nes jame šalims leidžiama susitarti dėl jurisdikcijos sudarant susitarimą dėl teismo pasirinkimo (5 straipsnis) ir paliekama galimybė teismui nustatyti, kad jis turi jurisdikciją, remiantis vien tik atvykimu į teismą (9 straipsnis). Taigi būtų nelogiška teismą įpareigoti taikyti subsidiarių jurisdikcijos nustatymo kriterijų, kuriuo šalys neketino remtis.
- 12 Taigi kyla pagrįstų abejonių dėl atsakymo į šį klausimą, kuris yra lemiamas *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) sprendimui toje byloje priimti.

- 13 Todėl vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsniu reikia pateikti šį klausimą Europos Sąjungos Teisingumo Teismui ir sustabdyti šios kasacinio skundo nagrinėjimą, kol bus priimtas Teisingumo Teismo sprendimas.

REMDAMASIS ŠIAIS MOTYVAIS, Teismas:

TEIKIA Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį klausimą:

„Ar 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo, 10 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad jei palikėjo mirties dieną jo įprastinė gyvenamoji vieta nėra vienoje iš valstybių narių, valstybės narės, kurioje nėra palikėjo įprastinės gyvenamosios vietos, teismas, konstatavęs, kad toks palikėjas turėjo šios valstybės narės pilietybę ir joje turėjo turto, privalo *ex officio* pripažinti šioje nuostatoje numatytą subsidiarią jurisdikciją?“;

<...> (orig. p.6)

<...>

<...> (su procesu susiję aspektai) (orig. p. 7)

<...>

<...> SA ir ZA pateiktas kasacinio skundo pagrindas.

<...>

(orig. p. 8)

<...>

<...> (orig. p. 9) <...>

<...>

<...> (orig. p. 10) <...>

<...>

<...> (orig. p. 11)

<...>

<...> (orig. p. 12) <...>

<...>

<...> (orig. p. 13)<...>

<...>

(pateikiamas iš esmės faktinis ginčijamo sprendimo pagrindimas, kurį išdėstęs apeliacinis teismas nusprendė, kad neįrodyta, jog XA buvo nusprendęs savo įprastinę gyvenamąją vietą perkelti į Prancūziją, taigi Prancūzijos teismai neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl viso XA palikimo paveldėjimo ir prašymo paskirti palikimo administratorių)

<...>

<...> (orig. p. 14) <...>

<...>

(pirmų trijų kasacinio skundo pagrindo dalių, atmestų sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 4 punkte, išdėstymas)

<...>

(kasacinio skundo ketvirtos dalies, pakartotos sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 5 punkte „Kasacinio skundo pagrindo išdėstymas“ kabutėse, išdėstymas)